

RESSENYES

Gramàtica de l'equilibri

Sònia Moya

Cabrera de Mar, Galerada, 2010¹

És ben sabut que la Gramàtica és la ciència d'una llengua, un joc d'equacions pel qual un idioma és perforat fins als seus fonaments i exposat en la seva naturalesa més descarnada. No obstant, no escapa a ningú que aquest mètode també pot ser, tal i com detalla el diccionari, l'art de parlar i escriure correctament una llengua. Entre la matemàtica pura i la creació pautada, no crec que sigui casual, doncs, que Sònia Moya, professora de llengua i literatura espanyoles, hagi optat per donar-li al seu primer poemari un títol tan suggerent com polisèmic: perquè una gramàtica de l'equilibri no només implica activar la cadena de significacions que insisteix en dibuixar la lògica interna de totes les coses i persones —dels poemes rere la tauleta de nit a l'agenda que condensa el temps en un instant, d'un jo innominat a un tu que ocupa els espais del passat, del present i del futur— sinó que, al mateix temps, suposa reivindicar un recorregut de lectura que no s'oblidi del caràcter conjurador que la pràctica de l'escriptura requereix. Per això, al final del “Monòleg de la ‘c’ trencada”, la veu poètica dirà: “Però si parlo de mi / ho faig sempre a mitges, / m'entrebanco amb la ‘c’ trencada / i trenco l'aroma i les lletres / de la meva ortografia, / per fer un collage de mots / que soni interessant i creïble, / i anar passant, / dia a dia, / fins que algú en desxifri l'entrellat”.

Així les coses, no estranya que el text es construeixi sobre la mateixa base triàdica que defineix tot conte popular: perquè des de les conjugacions verbals i la morfologia geogràfica fins a la necessària semàntica d'un escenari que reubiqui les experiències en un pla personal, el què en definitiva *Gramàtica de l'equilibri* proposa és un cant al lent aprenentatge d'una quotidianitat que esclata de moltes maneres. I és que a ningú sorprèn que en el duet entre un home i una dona un contratemps es mengi la meitat dels compassos (“Contratemps”) o que, en un gest de rebel·lió que no amaga la ironia del mateix, el subjecte reclami una marca en femení per cridar la seva independència i la seva individualitat (“Crostes”,

¹ Premi Amadeu Oller

“Sabatilles”) o que, a base d’incloure’ls en la seva vivència diària, els objectes acabin formant part d’un imaginari personal (“De quin cantó mor l’aigua”, “Sucre”).

Malgrat que se sap el final de la pel·lícula (“DVD”), cal tenir paciència i acompanyar aquesta mirada curiosa, infantil i seductora en les seves petites decepcions i en els seus importants descobriments. D’aquesta manera serà possible comprendre el dolor que s’apodera de la veu poètica quan es reconeix víctima d’un sacrifici quotidià —“Aquí m’acabo / i aquí em començo, / i guardo per tu el millor dels meus somriures, / com a ofrena deshabitada / per l’invent del segle” (“Nusos”)— o els successius estudis —musicals i gramaticals, pentagramàtics i morfològics— que fan del monòleg amorós una espècie de reescriptura material on el cos no només esdevé objecte de contemplació, sinó també subjecte actiu d’una identificació que va molt més enllà de les fronteres de la pell i s’instal·la en un lloc de llenguatge quotidià. Arran d’això, en els primers paràgrafs d’ “Estudi del teu cos (en tons aguts)”, el subjecte confessarà: “Estudio el teu cos, / que és llicenciatura de segon cicle, / només per a experts en la matèria. // Te’m vas quedar pendent / quan jugava a la distracció / i a enamorar-me de les fogueres / que només cridaven fum. // Però s’encén l’hora de l’àpat / i esbocino la teva carn / que regalima postres i xocolata. / Malhaurada la diabetis / dels ulls que no saben plorar”.

I és en aquest punt on observo la veritable originalitat d’un llibre que, tal i com varen apreciar els membres del jurat que li otorgaren el recent Amadeu Oller 2010, insisteix en emmarcar les experiències subjectives en un àmbit domèstic, però ho fa recorrent a una de les imatges més potents de la literatura actual, a saber: aquella que recol·loca el cos en un espai d’escriptura i projecta sobre ell els mateixos desitjos i frustracions que defineixen l’esdeveniment d’una individualitat en relació a sí mateixa i respecte als demés. En aquest sentit, quan en “Got d’aigua” es descriu la unió amorosa a través del gest senzill de compartir el got d’aigua de la tauleta de nit o quan en “Mapa a gran escala” recupera “l’encert de les coordenades” que fan del cos estimat un refugi, està posant de manifest el lloc de privilegi que aquest té en la comunicació amorosa i, per què no, diària, del subjecte poètic amb aquest altre de rostres infinits. Ja ho deia Julia Kristeva: si en alguna cosa es caracteritza l’individu modern és en que, sense ser rei de cap regne, ell és sobirà pel seu amor i pel discurs que el constitueix.

Tot i que el més fàcil seria pensar que es tracta d’un altre llibre de la denominada “poesia de l’experiència” o de la “poesia de la quotidianitat”, penso que la mirada i, en especial, els resultats aconseguits fan d’ell un poemari de lectura obligada per a tots aquells que, com el “Tu” d’ “Estudi del meu cos des del teu cos”, no han nascut ni del fang ni de la costella, sinó de la brasa més urgent.

NÚRIA CALAFELL SALA

Universitat Autònoma de Barcelona